

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 0850829767**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Östra Hagastaden (Norrtull), förslag till detaljplan, 2016-17865

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form.

Anmälde ledamot M Lönnroth särskilt yttrande enligt bilaga.

Ärendet

Föreliggande förslag till detaljplan innebär att området runt Norrtull får en ny gestaltning med nya kvarter, gator, parker och offentliga byggnader. Inom planområdet förenas Hagastadens östra avslutning med Stockholms entré norrifrån, Hagaparkens södra entré samt Sveavägens avslutning. Förslaget innehåller förutom de bevarade tullhusen, sju nya byggnadskvarter numrerade från 10 till 16. Inom kvarteren finns blandad bebyggelse i olika höjder, där de mest framträdande byggnaderna är ett 24-våningars höghus (kvarter 12) vid Norrtullsplatsen, ett åttavåningars kontorshus (kvarter 15) med meandrande fasad mot Hagaparken och ett runt kontorshus i åtta våningar (kvarter 11) mellan Norra Stationsparken och Norrtullsplatsen. De föreslagna kvarteren 13 och 14 ligger helt eller delvis innanför Nationalstadsparkens gräns. Platsen omformas så att Uppsalavägen dras väster om tullhusen till en t-korsning med Norra Stationsgatan i höjd med Dannemoragatans avslutning. Längs med platsens östra sida dras Annerovägen ner. Genom en kommungränsjustering med Solna stad utökas Stockholms område mot norr så att samtliga kvarter och gator hamnar inom kommungränsen. I detaljplaneförslaget redovisas föreslagen materialpalett, kulörskala och tänkt variation. Bottenvåningarna är utformade med en bjälklagshöjd som möjliggör föränderlighet över tid och balkonger är inordnade i fasadarkitekturen mot gata och utanpåliggande mot gård.

fredas från allt för närgången bebyggelse. Framförallt ansåg rådet, att bebyggelsen norr om tullhusen förstörde förståelsen för deras placering, samt att endast skollokaler var tänkbara i parkens krans vid den s.k. bensinstationstomten. I det aktuella förslaget har respektavståndet till tullhusen ökat något efter att en tidigare förslagen byggnad utgått, men problematiken i mötet med parken kvarstår. Enligt Skönhetsrådets uppfattning är Nationalstadsparkens möte med den befintliga bebyggelsen, såväl den hårdexploaterade Hagastaden som den äldre stenstaden och hanteringen av tullhusen de två viktigaste planförutsättningarna. Dessa två förutsättningar måste ligga till grund för planförslaget innan frågor om trafik, skollokaler, bostäder och kontor kan finna sin lösning.

Tullhusen och Tullhusplatsen

De båda tullstugorna, ritade av dåvarande stadsarkitekt Johan Eberhard Carlberg har utgjort stadens gräns mot norr sedan 1733. Liksom övriga tullhus i Stockholm har de varit hotade av rivning sedan de förlorat sin funktion för stadens bevakning 1864. Tullstugorna räddades genom en bevarandeplan utförd av Cyrillus Johansson på Skönhetsrådets uppdrag 1935. De övriga tullstugorna söder och väster om staden kom däremot att rivas. Tullhusen har således ett mycket högt kulturhistoriskt värde, men också ett stadsbildligt värde vid Norrtull. I förslaget låts husen få utgöra centralpunkt på den nya Tullhusplatsen, vilket rådet finner välkommet. Att dra trafiken väster om husen gör att de får en bättre placering och kan upplevas som en del av en torgmiljö. Rådet anser dock att förslaget inte fullt ut nyttjar den möjlighet som tullhusen erbjuder i form av entré och symbol. För att tullhusen ska uppfattas som den stadspart de tillsammans utgör måste siktlinjen mot norr vara öppen. Vidare bör de hanteras som äldre stadspartar och i sig tillåtas vara platsens markör. Rådet saknar en tydlig motivering till det höga huset i kvarter 12 och anser att gestaltningen av Tullhusplatsen som helhet inte är omhändertagen nog. Genom att tillföra många olika former som höghus, runda byggnader och oklara hörn riskerar torget att uppfattas som spretigt och upplöst.

Stadens möte med Nationalstadsparken

Med trafiken dragen väster om tullhusen kan dessa båda utgöra en elegant och effektiv entré söderifrån till Nationalstadsparken. Rådet anser att detta skulle ge Norrtull en mening i staden bortom trafikknutpunktens. Om Annerovägen ges en kortare dragning än den i förslaget kan Hagaparken ”rinna” ner till staden. Parkstråket kan då börja vid tullstugornas mitt och sedan utan att korsas av trafik sträcka sig mot Stallmästargården och Haga södra. Rådet anser vidare att Nationalstadsparkens område i den aktuella planen

ska hållas så öppen och obebyggd som möjligt. Detta innebär att rådet endast accepterar bebyggelse för skol- och idrottsändamål i parkens kant längs Sveavägens norra sida och Tullhusplatsens östra fasadlinje på den s.k. bensinstationstomten. Resten av ytan där bensinstationerna tidigare funnits bör iordningställas som skolgård och park. Rådet anser därför att kvarteren 13 och 14 ska utgå i föreliggande form och att bebyggelse endast längs gatorna ska prövas. En sådan lösning respekterar såväl Nationalstadsparkens gräns och barnens ytbehov som att den avhjälper parkbristen i Vasastaden något. Det största visuella intrånget i Nationalstadsparken kommer utgöras av de mycket stora volymer som föreslås i kvarter 15 och 16. Rådet anser att dessa kommer att inkräkta allvarligt på upplevelsen av Hagaparken och att de inte kan accepteras i nuvarande utformning. Som tidigare nämnts kräver tullhusen sin siktlinje norrut vilket minskar det möjliga fotavtrycket för byggnaderna. Dessutom måste en eventuell bebyggelse vara så låg att den inte dominerar Stallmästargården och Haga tingshus. Rådet anser att smalare och lägre bebyggelse med fördel kan skärma av och sluta rummet runt Uppsalavägen utan att parken påverkas som i förslaget. Bebyggelse kan också prövas på de två trafikstörda grönytor som av oklar anledning sparats väster om kvarter 16. Som en randanmärkning ställer sig rådet frågande till den meandrande cykelbanan genom kvarter 15 som riskerar att skapa miljöer med tveksamma vistelsevärden och därför riskerar att stängas relativt snabbt. Det stora cykelstråket öst-västligt genom området löper vid Värtabanans bro och det s.k. akademiska stråket bör därför anslutas dit snarare än sick-sack genom hus 15.

Rådets ställningstagande

Skönhetsrådet anser sammantaget att planförslaget har förtjänster i hur trafiken ordnas, att inriktningen mot ett torg vid Norrtull är riktig samt att flera av de presenterade byggnadsgestaltningarna har möjlighet att nå hög arkitektonisk nivå. Rådet står dock fast vid sin uppfattning från programskedet att tullhusen och Nationalstadsparkens möten med staden ska utgöra grund för platsens gestaltning och anser därför att avgörande bearbetningar måste göras. Tullhusens stadspört måste få utgöra platsens centralpunkt och entré till Nationalstadsparken. Den föreslagna bebyggelsen i kvarteren 13, 14, 15 och 16 måste därför utgå i föreliggande form liksom att kvarter 12 måste bearbetas. Rådet accepterar en skola i Nationalstadsparkens krans men anser att huvuddelen av den s.k. bensinstationstomten ska bli park.

Bilaga till yttrande SR 2020/78

Anmälde ledamot M Lönnroth särskilt yttrande enligt följande.

”Jag ställer mig helt bakom rådets yttrande men vill kommentera stadens förslag att lägga en skola norr om Sveavägen. Förslaget innebär att alla skolbarn måste korsa en hårt trafikerad gata. Jag skulle inte själv vilja att mina barnbarn skulle behöva göra detta och jag undrar om de förtroendevalda i respektive nämnder skulle vilja se sina barn göra det. Risken är uppenbar att många föräldrar kommer att lämna sina barn med bil. Staden bör undersöka möjligheten att bygga väl utformade gångbroar över Sveavägen.”

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-05-05
Inga Margareta,Varg	2020-05-05